

Recommendation of the Committee of Ministers to member States on protecting the rights of migrant, refugee and asylum-seeking women and girls

Unofficial translation into Slovak

Recommandation du Comité des Ministres aux États membres sur la protection des droits des femmes et des filles migrantes, réfugiées et demandeuses d'asile

Traduction non officielle en slovaque

Odporúčanie Výboru ministrov členským štátom o ochrane práv migrantiek, utečenkýň a žiadateľiek o azyl

Source - Council of Europe [May 2022], original English and French versions

Text originated by, and used with the permission of, the Council of Europe. This unofficial translation is published by arrangement with the Council of Europe, but under the sole responsibility of the translator.

* * * * *

Source - Conseil de l'Europe [mai 2022], versions originales en anglais et français

Le texte original provient du Conseil de l'Europe et est utilisé avec l'accord de celui-ci. Cette traduction est réalisée avec l'autorisation du Conseil de l'Europe mais sous l'unique responsabilité du traducteur.

Obsah

ODPORÚČANIE CM/REC(2022) 17

Preambula

Príloha k odporúčaniu CM/Rec(2022)17

I. Rozsah pôsobnosti

II. Horizontálne otázky

III. Ochrana a podpora

IV. Príchod

V. Bydlisko a integrácia

VI. Návraty

Odporúčanie CM/Rec(2022)17

Výboru ministrov členským štátom o ochrane práv migrantiek, utečenkýň a žiadateľiek o azyl

(Prijaté Výborom ministrov dňa 20. mája 2022 na 132. zasadnutí Výboru ministrov)

Preambula

Výbor ministrov podľa článku 15.b Štatútu Rady Európy (ETS č. 1),

berúc do úvahy, že cieľom Rady Európy je dosiahnutie väčšej jednoty jej členov, a to, okrem iného, podporou spoločných noriem a rozvojom činností v oblasti ľudských práv;

pripomínajúc, že rodová rovnosť má zásadný význam pre ochranu ľudských práv, fungovanie demokracie a dobrú správu vecí verejných, dodržiavanie zásad právneho štátu a podporu trvalo udržateľného rozvoja a blahobytu pre všetkých;

so zreteľom na Stratégiu rodovej rovnosti Rady Európy 2018-2023 a jej strategický cieľ chrániť práva migrantiek, utečenkýň a žiadateľiek o azyl;

konajúc v súlade s Akčným plánom Rady Európy na ochranu zraniteľných osôb v kontexte migrácie a azylu v Európe (2021 – 2025), a najmä s jeho cieľom identifikovať slabé miesta v azylových a migračných konaniach a reagovať na ne;

majúc na pamäti záväzky a povinnosti prijaté štátmi v súlade s príslušnými dohovormi Rady Európy, ako napríklad:

- Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ETS č. 5, 1950) a jeho protokoly so zreteľom na príslušnú judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva;
- Európska sociálna charta (ETS č. 35, 1961, revidovaná v roku 1996, ETS č. 163);
- Európsky dohovor na zabránenie mučeniu a neľudskému či ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestaniu (ETS č. 126, 1987);
- Dohovor Rady Európy o boji proti obchodovaniu s ľuďmi (CETS č. 197, 2005);
- Dohovor Rady Európy o ochrane detí pred sexuálnym vykorisťovaním a sexuálnym zneužívaním (CETS č. 201, 2007);
- Dohovor Rady Európy o predchádzaní násiliu na ženách a domácejmu násiliu a o boji proti nemu (CETS č. 210, „Istanbulský dohovor“, 2011); a
- Dohovor Rady Európy proti obchodovaniu s ľudskými orgánmi (CETS č. 216, 2015);

pripomínajúc si nasledovné odporúčania Výboru ministrov členským štátom Rady Európy:

- Odporúčanie Rec(2002)5 o ochrane žien pred násilím;
- Odporúčanie CM/Rec(2010)10 o úlohe žien a mužov pri predchádzaní konfliktov a ich riešení a pri budovaní mieru;
- Odporúčanie CM/Rec(2012)12 týkajúce sa zahraničných väzňov;
- Odporúčanie CM/Rec(2015)1 o medzikultúrnej integrácii;
- Odporúčanie CM/Rec(2019)1 o prevencii a boji proti sexizmu;
- Odporúčanie CM/Rec(2019)4 o podpore mladých utečencov pri prechode do dospelosti; a

- Odporúčanie CM/Rec(2019)11 o účinnom poručníctve pre deti bez sprievodu a odlúčené deti v kontexte migrácie;

pripomínajúc si príslušné uznesenia a odporúčania Parlamentného zhromaždenia, Kongresu miestnych a regionálnych orgánov a Konferencie medzinárodných mimovládnych organizácií (MMVO) Rady Európy;

pripomínajúc si:

- Dohovor Organizácie Spojených národov o právnom postavení utečencov (1951) v znení protokolu z roku 1967;
- Dohovor Medzinárodnej organizácie práce o dôstojnej práci pre domácich pracovníkov č. 189 (2011);
- Dohovor Organizácie Spojených národov o odstránení všetkých foriem diskriminácie žien („CEDAW“, 1979) a jeho opčný protokol (1999), ako aj príslušné CEDAW všeobecné odporúčania, ktoré sa osobitne týkajú tohto odporúčania;
- Dohovor Organizácie Spojených národov o právach dieťaťa (1989) a jeho opčné protokoly (2000, 2011);
- Dohovor Organizácie Spojených národov o právach osôb so zdravotným postihnutím (2006);
- Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov č. 1325 o ženách, mieri a bezpečnosti (2000);
- príslušné ustanovenia globálneho paktu Organizácie Spojených národov o utečencoch (2018) a globálneho paktu Organizácie Spojených národov o bezpečnej, riadenej a legálnej migrácii (2018); a
- iné relevantné dokumenty týkajúce sa migrácie vypracované v rámci Organizácie Spojených národov;

so zreteľom na „Usmernenia k medzinárodnej ochrane č. 1: Rodovo podmienené prenasledovanie v kontexte článku 1 A ods. 2 Dohovoru z roku 1951 a/alebo jeho Protokolu o právnom postavení utečencov z roku 1967“ Vysokého komisára OSN pre utečencov zo dňa 7. mája 2002;

majúc na pamäti dôležitosť celkového uplatňovania a vplyvu Agendy 2030 Organizácie Spojených národov pre trvalo udržateľný rozvoj, najmä cieľ trvalo udržateľného rozvoja 5 („Dosiagnúť rodovú rovnosť a posilniť postavenie všetkých žien a dievčat“), cieľ udržateľného rozvoja 10 („Znížiť rozdiely v rámci a medzi krajinami“) a cieľ 10.7 „Uľahčiť systematickú, bezpečnú, pravidelnú a zodpovednú migráciu a mobilitu ľudí, a to aj prostredníctvom implementácie plánovaných a dobre manažovaných migračných politík“, a cieľ trvalo udržateľného rozvoja 16 („Podporovať mierovú inkluzívnu spoločnosť v prospech trvalo udržateľného rozvoja, poskytnúť prístup k spravodlivosti pre všetkých a budovať efektívne, transparentné a inkluzívne inštitúcie na všetkých úrovniach.“),

opätovne potvrdzujúc, že všetky ľudské práva a základné slobody sú univerzálne, nedeliteľné, vzájomne závislé a vzájomne prepojené a že je potrebné zaručiť ich plné požívanie zo strany migrantiek, utečenkýň a žiadateľiek o azyl, a to bez diskriminácie z akéhokoľvek dôvodu;

uznávajúc pozitívny prínos, ktorý môžu migrantky, utečenkyně a žiadateľky o azyl európskym spoločnostiam a komunitám priniesť;

berúc do úvahy zásadné zmeny v migračných modeloch a z toho vyplývajúce výzvy pre členské štáty;

berúc na vedomie najmä vývoj situácie migrantiek, utečenkýň a žiadateľiek o azyl, skutočnosť, že v 10. rokoch 21. storočia ich počet dosiahol rekordnú úroveň a významný vývoj v koncepciách, politikách a právnych nástrojoch týkajúcich sa rovnosti, migrácie a azylu, a to na všetkých úrovniach;

berúc na vedomie, že skúsenosti s migráciou sú pre ženy a mužov odlišné, a uznávajúc, že pokiaľ ide o migrantky, utečenkyně a žiadateľky o azyl, zatiaľ čo existujúce medzinárodné normy v oblasti ľudských práv platia pre všetky osoby nachádzajúce sa v jurisdikcii členských štátov, je potrebné vyvíjať dodatočné úsilie na posúdenie nedostatkov v prevencii a ochrane, ktoré vyplývajú z nedostatočného vykonávania a monitorovania existujúcich právnych predpisov a politík a nedostatku informácií o nich;

zdôrazňujúc, že ženy a dievčatá sú vystavené kontinuu násilia, ktoré je pre ne špecifické, pretože sú ženami, alebo ktoré ich neprimerane postihuje, a že takéto násilie je v tomto zmysle rodovo podmienené; s vážnym znepokojením uznávajúc, že migrantky, utečenkyně a žiadateľky o azyl sa môžu obzvlášť stať obeťami násilia,

obchodovania s ľuďmi, vykorisťovania a zneužívania vo svojich krajinách pôvodu, počas cesty a v tranzitných a/alebo cieľových krajinách; a poznamenávajú, že toto môže predstavovať závažné porušenie ich ľudských práv, najmä keď pri prekonávaní takéhoto násilia, obchodovania s ľuďmi, vykorisťovania a zneužívania v rôznych formách čelia ťažkostiam a štrukturálnym prekážkam;

berúc so znepokojením na vedomie, že migrantky, utečenkyné a žiadateľky o azyl sa môžu v ich krajine pôvodu, počas cesty a/alebo v cieľovej krajine stretnúť s viacnásobnými a prierezovými formami diskriminácie a prenasledovania, a zdôrazňujúc potrebu inkluzívneho a prierezového prístupu, ktorý zohľadňuje rôzne situácie a osobné charakteristiky migrantiek, utečenkýň a žiadateľiek o azyl;

uvedomujúc si mnohonásobné a prelínajúce sa prekážky, ktorým migrantky, utečenkyné a žiadateľky o azyl čelia, pokiaľ ide o posilnenie ich postavenia a ich prístup k právam a výkonu týchto práv;

pripomínajúc si dôležitosť integrácie a účasti migrantiek, utečenkýň a žiadateľiek o azyl na hospodárskom, sociálnom, občianskom, politickom a kultúrnom živote hostiteľskej krajiny,

1. text tohto odporúčania nahrádza Odporúčanie Rec(79)10 členským štátom týkajúce sa migrantiek;
2. odporúča vládam členských štátov, aby:
 - i. prijali všetky potrebné opatrenia na presadzovanie a uplatňovanie zásad stanovených v tomto odporúčaní a jeho prílohe, ktoré sú zamerané na zabezpečenie účinného prístupu migrantiek, utečenkýň a žiadateľiek o azyl k ich právam a výkonu týchto práv;
 - ii. vo svojich príslušných štátoch zabezpečili preklad tohto odporúčania do úradného jazyka (jazykov) a (v dostupných formátoch) zabezpečili jeho rozšírenie medzi príslušnými orgánmi a zainteresovanými stranami, ktorým sa odporúča prijatie a vykonávanie opatrení;
 - iii. v rámci príslušného riadiaceho výboru (výborov) a orgánov Rady Európy prijaté opatrenia a vývoj dosiahnutý v tejto oblasti pravidelne preverovali.

Príloha k odporúčaniam CM/Rec(2022)17

I. Rozsah pôsobnosti

1. Toto odporúčanie sa zameriava na migrantky, utečenkyné a žiadateľky o azyl.
2. Toto odporúčanie uznáva absenciu medzinárodne dohodnutého vymedzenia pojmu „migrant“.
3. Na účely tohto odporúčania pojem „utečenec“ zahŕňa tých, ktorí sú uznaní za utečencov podľa Ženevského dohovoru o právnom postavení utečencov z roku 1951 v znení jeho Protokolu z roku 1967 (ďalej len „Dohovor z roku 1951“) a tých, ktorí v súčasnosti využívajú akúkoľvek alternatívnu formu medzinárodnej alebo európskej humanitárnej, doplnkovej alebo dočasnej ochrany. Pojem „žiadateľky o azyl“ zahŕňa tie ženy a dievčatá, ktoré o takúto ochranu požiadali.

II. Horizontálne otázky

4. Členské štáty by mali pri vykonávaní všetkých opatrení uvedených v tejto prílohe zohľadniť horizontálne otázky uvedené nižšie.

Zákaz diskriminácie, prierezové otázky a odstránenie stereotypov

5. Členské štáty by mali zabezpečiť, aby migrantky, utečenkyně a žiadateľky o azyl neboli zo žiadneho dôvodu diskriminované.
6. Členské štáty by mali pri všetkých opatreniach uvedených v tejto prílohe uplatňovať prierezový prístup, najmä so zreteľom na rôzne situácie a individuálne charakteristiky migrantiek, utečenkýň a žiadateľiek o azyl.
7. Členské štáty sú vyzvané, aby prijali opatrenia na zlepšenie možností migrujúcich žien a dievčat bez dokladov získať prístup k svojim základným právam a aby tie z nich, ktoré sú obeťami násillia páchaného na ženách alebo obchodovania s ľuďmi, zločiny ohlasovali bez toho, aby sa museli obávať vyhostenia.
8. V rámci migračných aj hostiteľských štátov a komúnit by členské štáty mali:
 - 8.1. venovať osobitnú pozornosť opatreniam zameraným na odstránenie všetkých foriem stereotypov, ktoré majú negatívny vplyv na práva migrantiek, utečenkýň a žiadateľiek o azyl;
 - 8.2. na podporu dialógu zaviesť vzdelávacie opatrenia a opatrenia na zvyšovanie povedomia v oblasti rovnosti medzi ženami a mužmi a ľudských práv.

Dievčatá

9. Členské štáty by mali voči dievčatám, ktoré sú migrantky, utečenkyně alebo ktoré žiadajú o azyl, prijať prístup, ktorý zohľadňuje práva dieťaťa, a ktorý zohľadní vek a špecifické zraniteľné situácie a potreby dievčat.
10. Opatrenia na ochranu detí by mali byť vykonávané bez diskriminácie z dôvodu migračného statusu.
11. V súlade s rozsahom pôsobnosti a mandátom každého vnútroštátneho orgánu by členské štáty mali do politik, usmernení a budovania kapacít o deťoch bez sprievodu a odlúčených deťoch začleniť rodové aspekty, a to s cieľom:
 - 11.1. posilniť postupy určenia totožnosti, ak je to vhodné, vrátane posúdenia veku, v súlade s medzinárodnými normami;
 - 11.2. zabezpečiť plné rešpektovanie najlepšieho záujmu dieťaťa, a to zvážením osobitnej situácie každého dieťaťa, či už je zjavne bez sprievodu, cestuje s inou rodinou alebo je vydaté;
 - 11.3. zabezpečiť, aby systémy prijímania boli primerané pohlaviu a veku dievčat bez sprievodu a odlúčených dievčat, a aby zahŕňali vhodné a bezpečné opatrenia náhradnej starostlivosti.
12. Deťom bez sprievodu a odlúčeným deťom by sa mal okamžite prideliť nezávislý a vhodne kvalifikovaný opatrovník.
13. Členské štáty by sa mali usilovať zabezpečiť pre dievčatá, ktoré sú migrantky, utečenkyně alebo ktoré žiadajú o azyl, trvalý prístup k základným službám tak, aby po 18 roku veku podporili ich prechod do dospelosti.

Poskytovanie informácií, posilnenie postavenia, zvyšovanie povedomia a podpora v oblasti ľudských práv

14. S cieľom posilniť postavenie migrantiek, utečenkýň a žiadateľiek o azyl a umožniť im prístup k ich právam by im mali byť poskytnuté relevantné a dostupné informácie a poradenstvo, a to spôsobom a v jazyku, ktorému rozumejú, a ktoré sa týkajú:
 - 14.1. ich základných ľudských práv tak, ako sú stanovené v Dohovore o ochrane ľudských práv a základných slobôd a v iných relevantných dokumentoch, a to aj počas pobytu žien a dievčat v detenčných ústavoch a záchytných táboroch;;
 - 14.2. všetkých mechanizmov podávania oznámení a sťažností v prípade násillia alebo iného porušenia práv zo strany štátnych orgánov alebo súkromných dodávateľov, ktoré konajú v mene štátu, vrátane práv na občianskoprávne opravné prostriedky, odškodnenie a právnu pomoc;

14.3. všetkých v hostiteľskej krajine dostupných služieb ochrany a podpory proti všetkým formám násilia páchaného na ženách, vrátane obchodovania s ľuďmi;

14.4. všetkých v hostiteľskej krajine dostupných a prístupných verejných služieb, najmä o zdravotnej starostlivosti vrátane duševného zdravia, sexuálneho a reprodukčného zdravia a práv¹, veku primeranej a komplexnej sexuálnej výchovy, psychosociálnej podpore, vzdelávaní, jazykových školeniach a školeniach týkajúcich sa digitálnych technológií, odbornej prípravy, integračných programov, bývania a zamestnanosti.

15. Členské štáty sú vyzvané, aby poskytovali zdroje a nástroje na posilnenie postavenia a podporu migrantiek, utečenkýň a žiadateľiek o azyl, a to na základe ich potrieb a osobných charakteristík.

16. Členské štáty sú vyzvané, aby uľahčili prístup migrantkám, utečenkyniam a žiadateľkám o azyl k digitálnym službám a pripojeniam vrátane pripojenia na internet, najmä, ak sú služby a informácie dostupné výlučne alebo z veľkej časti v digitálnej podobe.

Prístup k spravodlivosti

17. Migrantky, utečenkyně a žiadateľky o azyl by mali mať prístup k vnútroštátnym a medzinárodným občianskoprávnym, správny a trestnoprávnym prostriedkom nápravy, aby v prípade porušenia svojich práv mohli v súlade s príslušnými vnútroštátnymi a medzinárodnými normami účinne uplatňovať svoje práva a/alebo podniknúť právne kroky.

18. Na podporu migrantiek, utečenkýň a žiadateľiek o azyl, ktoré sú obeťami akýchkoľvek foriem násilia páchaného na ženách a obchodovania s ľuďmi, by mal byť poskytnutý prístup k právnomu poradenstvu a bezplatnej právnej pomoci za podmienok stanovených vo vnútroštátnom práve, a to podľa potreby prostredníctvom trestného, správneho a civilného konania, vrátane uplatňovania nárokov na náhradu škody a účinnej právnej nápravy voči páchatelom.

19. Tlmočníci, vrátane tlmočnickov tlmočiacich do posunkového jazyka, odborníci v oblasti práva a interkultúrni mediátori - všetci z nich odborníci a pokiaľ možno ženy - by mali byť k dispozícii na pomoc migrantkám, utečenkyniam a žiadateľkám o azyl pri podávaní počítačových podaní, počas celého súdneho konania a pri uplatňovaní nárokov na náhradu škody, ako aj v rámci konania o udelenie azylu, a to za podmienok stanovených vnútroštátnym právom.

20. Členské štáty by mali zabezpečiť, aby migrantky, utečenkyně a žiadateľky o azyl v postavení žalobkýň, obžalovaných, účastníčok konania alebo svedkov dostávali podporu počas celého civilného, správneho alebo trestného konania za rovnakých podmienok ako ich štátni príslušníci.

21. Pri zisťovaní individuálnej situácie a potrieb migrantiek, utečenkýň a žiadateľiek o azyl v civilných, správnych a trestných konaniach by sa voči nim mal uplatňovať prierezový prístup, ktorý by zohľadňoval rodové aspekty, najmä, ak ide o rozhodnutia, ktoré majú vplyv na ich právne postavenie.

¹ „Sexuálne a reprodukčné zdravie a práva (SRHR)“ v kontexte Pekinskej akčnej platformy a Akčného programu Medzinárodnej konferencie o populácii a rozvoji (ICPD) a výsledkov ich hodnotiacich konferencií. Uvedené sa vzťahuje aj na bod 68.

Umelá inteligencia, automatizované rozhodovanie a ochrana údajov

22. Členské štáty by mali zabezpečiť, aby sa pred zavedením umelej inteligencie a automatizovaných systémov rozhodovania v oblasti migrácie vykonalo posúdenie vplyvu na ľudské práva z hľadiska rovnosti medzi ženami a mužmi.

23. Návrh, vývoj a použitie umelej inteligencie a automatizovaných systémov rozhodovania verejným alebo súkromným sektorom alebo poskytovateľmi služieb a dodávateľmi by malo byť nediskriminačné, v súlade so zásadami ochrany súkromia, transparentné a mali by mať jasné mechanizmy riadenia, a to v kontexte:

23.1. rozhodovania vo veciach hraničnej a imigračnej kontroly vrátane rozhodnutí týkajúcich sa vstupu alebo návratu;

23.2. riadenia migrácie vrátane využívania biometrických informácií;

23.3. kontroly a bezpečnosti migrantiek, utečenkýň a žiadateľiek o azyl;

23.4. poskytovania služieb migrantkám, utečenkyniam a žiadateľkám o azyl.

24. Príslušné organizácie občianskej spoločnosti pre migrantky, utečenkyné a žiadateľky o azyl by mali byť zapojené do diskusií o vývoji a zavádzaní nových technológií, ktoré sa ich týkajú.

25. V súvislosti s ochranou osobných údajov a s ohľadom na osobitné zraniteľné situácie migrantiek, utečenkýň a žiadateľiek o azyl by príslušné orgány:

25.1. mali v súlade s vnútroštátnym právom a platnými medzinárodnými záväzkami zabezpečiť dôvernú a bezpečnú ochranu osobných údajov a všeobecnú ochranu osobných údajov;

25.2. nemali prenášať žiadne takéto údaje do štátu pôvodu bez platného právneho základu a bez poskytnutia vysvetlenia dotknutej osobe v jazyku, ktorému rozumie, o tom, ktoré údaje sú predmetom prenosu, na aký účel a za akých podmienok sa prenos uskutočňuje, vrátane poskytnutia možnosti tejto osobe uplatniť svoje práva, najmä právo na prístup k osobným údajom, právo namietiť, požiadať o nápravu alebo požiadať o pomoc dozorný orgán, ak sa neuplatňuje zákonná výnimka.

Spolupráca s občianskou spoločnosťou

26. Členské štáty by mali spolupracovať a podporovať organizácie pre migrantky a utečenkyné, organizácie pre práva žien a iné organizácie občianskej spoločnosti, ktoré presadzujú všeobecné ľudské práva migrantiek, utečenkýň a žiadateľiek o azyl, a ktoré ich obhajujú a posilňujú ich postavenie.

27. Pri navrhovaní migračných, azylových a integračných politík by mali byť vykonané konzultácie s organizáciami pre migrantky a utečenkyné, prípadne s organizáciami pre rómske ženy a kočovníčky².

Zhromažďovanie údajov, výskum a monitorovanie

28. Členské štáty by mali podporovať zhromažďovanie údajov, ktoré sa týkajú migrácie, utečencov a azylových vecí, a to v členení podľa veku a pohlavia, najmä o obetiach násilia páchaného na ženách vrátane obetí obchodovania s ľuďmi, a zabezpečiť súlad s príslušnými požiadavkami na ochranu osobných údajov.

29. Na všetkých úrovniach by mala byť poskytovaná podpora pre výskum, monitorovanie a hodnotenie migračných, integračných a azylových politík z hľadiska rovnosti medzi ženami a mužmi, najmä v súvislosti s predchádzaním akémukoľvek porušovaniu základných práv žien a dievčat.

² Pojem „Rómovia a kočovníci“ sa v Rade Európy používa tak, aby zahŕňal širokú rozmanitosť skupín, na ktoré sa vzťahuje práca Rady Európy v tejto oblasti: na jednej strane a) Rómovia, Sinti/Manuš, Kale, Kaale, Romaničal, Bojaš/Rudari; b) balkánski Egypťania a Aškali; c) východné skupiny (Dom, Lom a Abdal); a na druhej strane skupiny ako kočovníci, Jeniš a populácie určené pod administratívnym pojmom „Gens du voyage“ (Cestovatelia), ako aj osoby, ktoré sa samé identifikujú ako „Cigáni“ Toto je len poznámka pod čiarou, nie definícia Rómov a/alebo kočovníkov.

30. Zozbierané údaje a výsledky takéhoto výskumu a hodnotenia by sa mali použiť na ďalší rozvoj a úpravu verejných politík v týchto oblastiach, a to na všetkých úrovniach.

III. Ochrana a podpora

31. Členské štáty by mali chrániť migrantky, utečenky a žiadateľky o azyl pred všetkými formami násilia páchaného na ženách vrátane obchodovania s ľuďmi.

32. Mali by sa prijať opatrenia na ochranu migrantiek, utečenkýň a žiadateľiek o azyl pred nenávisťnými prejavmi a sexizmom.

33. Členské štáty by mali vypracovať osobitné opatrenia na boj proti sexuálnemu vykorisťovaniu migrantiek, utečenkýň a žiadateľiek o azyl vrátane dopytu po takomto vykorisťovaní; uvedené zahŕňa ochranné, trestnoprávne, preventívne a vzdelávacie opatrenia. Členské štáty by tiež mali zaviesť opatrenia na zvýšenie monitorovania a informovanosti, aby sa umožnila identifikácia obetí a primeraná podpora a náprava.

34. Členské štáty by mali zabezpečiť, aby sa kultúra, zvyky, náboženstvo, tradície alebo takzvaná „česť“ nepovažovali za dôvod akéhokoľvek vykorisťovania alebo násilia páchaného na ženách a dievčatách.

35. Členské štáty by mali zabezpečiť účinný prístup migrantiek, utečenkýň a žiadateľiek o azyl s deťmi alebo bez nich k zariadeniam pre obeť násilia páchaného na ženách vrátane obchodovania s ľuďmi, a to bez ohľadu na ich právne postavenie.

36. Obetiam násilia páchaného na ženách a obetiam obchodovania s ľuďmi vrátane tých, ktoré sú umiestnené v tranzitných, prijímacích a ubytovacích zariadeniach, by sa mali poskytovať všeobecné a špecializované podporné služby. Toto zahŕňa aspoň krátkodobú alebo dlhodobú psychologickú podporu a zdravotnú starostlivosť vrátane psychiatrickej starostlivosti, traumatologickej starostlivosti, sexuálnej a reprodukčnej zdravotnej starostlivosti, okamžitej lekárskej pomoci a zhromažďovania forenzných lekárskeho dôkazov v prípadoch znásilnenia a sexuálneho napadnutia, ako aj poradenstvo a konzultácie.

37. Členské štáty by v súlade s vnútroštátnym právom mali migrantkám, utečenkyniam a žiadateľkám o azyl umožniť prístup k dostupným schémam odškodnenia, opatreniam alebo iným programom, ktoré sú zamerané na integráciu alebo reintegráciu obetí násilia páchaného na ženách vrátane obchodovania s ľuďmi.

38. Členské štáty by mali zabezpečiť, aby migrantkám, utečenkyniam a žiadateľkám o azyl neboli v dôsledku ich vykorisťovania ako obetí obchodovania s ľuďmi uložené žiadne sankcie, vrátane straty právneho postavenia migrantky alebo utečenkyne.

39. V otázkach týkajúcich sa ochrany a podpory migrantiek, utečenkýň a žiadateľiek o azyl by sa mal prijať mnohostranný prístup zameraný na ochranu obetí, ktorý by zabránil sekundárnej viktimizácii a bol zameraný na posilnenie postavenia migrantiek a utečenkýň.

40. Odborná príprava a zvyšovanie povedomia o veciach týkajúcich sa násilia páchaného na ženách, obchodovania s ľuďmi, rovnosti medzi ženami a mužmi a medzikultúrnych otázok by mali byť primerane financované a poskytované všetkým príslušným orgánom a zamestnancom, a ktoré by im umožnili:

40.1. okamžite identifikovať obeť, a pokiaľ možno v spolupráci s príslušnými organizáciami poskytujúcimi podporu vykonávať posudzovanie rizík, informovať obeť o ich právach, odkázať ich na príslušné orgány a poskytovať migrantkám, utečenkyniam a žiadateľkám azyl, ktoré sú obeťami akýchkoľvek foriem násilia vrátane obchodovania s ľuďmi, ochranu, ošetrovanie a starostlivosť;

40.2. uvedomovať si ťažkosti, s ktorými sa z dôvodu ich neistého právneho postavenia, nedostupnosti kvalitných tlmočnických služieb, nedostatočnej znalosti ich práv a závažnosti ich skúseností s násilím môžu migrantky, utečenkyne a žiadateľky o azyl stretnúť pri odhaľovaní prípadov násilia páchaného na ženách a obchodovania s ľuďmi, a to v súvislosti s rozhodnutiami vo veciach migrácie/azylu, sociálnou stigmatizáciou, chudobou a nedostatkom podpory.

41. Vo všetkých príslušných štátnych a súkromných zariadeniach by mali byť zavedené ľahko dostupné mechanizmy, ktoré umožnia oznamovanie prípadov násilia páchaného na ženách vrátane obchodovania s ľuďmi personálu, resp. aby tieto prípady oznamoval sám personál. Členské štáty by mali na účely zjednodušenia podávania oznámení zabezpečiť prístup k telefónnym linkám pomoci zohľadňujúcim vek a pohlavie, metodiku postúpenia oznámení iným príslušným orgánom a lekársku a psychologickú pomoc.

42. Vo vzťahu k migrantkám, utečenkyniam a žiadateľkám o azyl by malo byť vykonané individuálne posudzovanie rizika a riadenie rizika násilia, pričom by sa mala osobitne zohľadniť ich potenciálne zvýšená zraniteľnosť, najmä z dôvodu ich neistého právneho postavenia.

Výnimočný stav a riadenie krízových situácií

43. V krízových situáciách súvisiacich s verejným zdravím, zmenou klímy alebo humanitárnou krízou by členské štáty mali vo vzťahu k migrantkám, utečenkyniam a žiadateľkám o azyl zohľadniť zvýšené riziko rodovo podmieneného násilia vrátane obchodovania s ľuďmi, chudoby a bezdomovectva, a preto by mali:

43.1. v rámci opatrení krízového riadenia a obnovy zohľadniť situáciu a potreby migrantiek, utečenkýň a žiadateľiek o azyl vrátane ochrany práv, najmä práva na zdravie, prístrešie, potravinovú bezpečnosť, vodu, posilnenie ekonomického postavenia a prístupu k spravodlivosti a k špecializovaným službám podpory pre ženy, ktoré sa stali obeťami násilia, a to tak, že tieto kvalifikujú ako základné služby a zaručia ich nepretržitú dostupnosť;

43.2. zabezpečiť, aby opatrenia prijaté počas krízy a každého následného výnimočného stavu boli v súlade s medzinárodnými záväzkami v oblasti ľudských práv migrantiek, utečenkýň a žiadateľiek o azyl;

43.3. zabezpečiť, aby v takýchto situáciách boli vedené konzultácie s príslušnými organizáciami občianskej spoločnosti, ktoré migrantky, utečenky a žiadateľky o azyl zastupujú.

IV. Príchod

Poskytovanie informácií pred príchodom

44. Členské štáty by mali zabezpečiť, aby imigračné postupy zohľadňovali špecifické situácie, charakteristiky, potreby a zraniteľnosť žien a dievčat a aby zohľadňovali vek a rodové hľadisko.

45. Členské štáty by mali poskytovať dostupné informácie o podmienkach umožňujúcich legálny vstup a pobyt na ich území.

Tranzitné a prijímacie zariadenia

46. Príslušné orgány by mali zabezpečiť, aby opatrenia týkajúce sa tranzitu, prijímania, ubytovania a kontroly zohľadňovali vek a rodové hľadisko. Proces preverovania by mal najmä umožniť čo najskoršiu identifikáciu obetí násilia páchaného na ženách vrátane obchodovania s ľuďmi a zabezpečiť, aby sa žiadosti žien o ochranu vybavovali rýchlo a účinne. Toto by sa malo uskutočňovať bezpečným a dôverným spôsobom zameraným na ochranu obetí. Obetiam násilia páchaného na ženách vrátane obchodovania s ľuďmi by sa mali poskytovať služby podpory tak ako sa uvádza v bode 36 tejto prílohy.

47. Prijímacie a ubytovacie zariadenia by sa mali nachádzať v oblastiach, kde sú ženy a dievčatá v bezpečí a kde majú prístup k príslušným službám a informáciám, pokiaľ ide o zdravie vrátane sexuálneho a reprodukčného zdravia, sociálnu a právnu pomoc, vzdelávanie a základné nákupné zariadenia.

48. Pri určovaní miesta ubytovania a prístupu k službám by mali byť zohľadnené osobitné potreby obetí všetkých foriem násilia páchaného na ženách vrátane obchodovania s ľuďmi a ich obavy o bezpečnosť ako aj všetky iné relevantné osobitné potreby, ktoré súvisia napríklad s tehotenstvom, zdravotným postihnutím alebo

špecifickými zdravotnými potrebami. Obete násilia páchaného na ženách vrátane obchodovania s ľuďmi by mali byť ubytované v špecializovaných zariadeniach.

49. V týchto zariadeniach by mala byť zabezpečená prítomnosť personálu, pokiaľ možno žien, ktorý je vyškolený v oblasti ľudských práv, rovnosti medzi ženami a mužmi a násilia páchaného na ženách, podľa potreby aj vrátane právnikov, sociálnych pracovníkov, interkultúrnych mediátorov, tlmočníkov, policajtov a strážnikov.

50. Ženám a dievčatám v tranzitných a prijímacích zariadeniach by mali byť poskytnuté adekvátne a bezpečné obytné priestory. Osamelým ženám s deťmi alebo bez detí (do 18 rokov) by mali byť poskytnuté oddelené bezpečné priestory na spanie a hygienické priestory, ako aj iné bezpečné priestory. Ďalej by sa im malo zabezpečiť: prístup k prirodzenému a umelému svetlu, dostatočné vetranie a vykurovanie, čistá posteľ a čistá posteľná bielizeň, jednoduchý prístup k čistým a dobre osvetleným sprchám a toaletám a bezplatná a pravidelná dostupnosť základnej hygienickej výbave/hygienickým výrobkom. Dojčatám by sa podľa potreby mala poskytovať základná výživa a oblečenie.

51. Ženy a dievčatá v tranzitných a prijímacích zariadeniach by mali mať prístup k systému podávania oznámení a sťažností týkajúcich sa násilia alebo iného porušovania práv, v rámci ktorého sa sťažnosti vyšetrí a v prípade potreby postúpia orgánom Policjaného zboru, vrátane prístupu k právnej pomoci. Malo by sa tiež zabezpečiť odporúčanie žien a dievčat obrátiť sa na mimovládne organizácie, najmä na združenia na podporu obetí.

52. Na účely zabezpečenia dodržiavania noriem týkajúcich sa ochrany stanovených v tejto prílohe by členské štáty mali zabezpečiť, aby tranzitné, prijímacie a ubytovacie zariadenia a služby podliehali pravidelnému a nezávislému monitorovaniu, a to aj v prípade, že takéto služby poskytujú súkromní dodávatelia.

53. Vždy, keď sú v tranzitných, prijímacích alebo ubytovacích centrách migrantky, utečenkyne alebo žiadateľky o azyl zbavené slobody, členské štáty by mali zabezpečiť aj dodržiavanie ustanovení obsiahnutých v bodoch tejto prílohy, ktoré sa týkajú zaistenia.

Azyl

54. Členské štáty by mali vytvoriť a uplatňovať azylové normy, postupy a konania, ktoré zohľadňujú vek a rodové hľadisko.

55. Ženy a dievčatá by mali mať na určených miestach na hraniciach a na území členských štátov právo na prístup k informáciám a postupom v oblasti azylu a ochrany.

56. Pre ženy a dievčatá by mala byť podľa vnútroštátneho práva zabezpečená možnosť podať žiadosť o azyl nezávisle od ich manžela alebo partnera alebo rodičov, pričom o tomto práve by mali byť poučené.

57. Členské štáty by mali zabezpečiť výklad Dohovoru z roku 1951, ktorý by zohľadňoval rodové hľadisko, a to najmä pokiaľ ide o dôvody na udelenie azylu a o uznanie rodovo podmieneného násilia vrátane obchodovania so ženami a dievčatami ako novej formy prenasledovania v zmysle článku 1 A ods. 2 Dohovoru z roku 1951.

58. Členské štáty by sa mali usilovať vypracovať komplexné predpisy, ktoré zohľadnia rodové hľadisko v každej fáze konania o azyle vrátane prijímania a podporných služieb, preverovania, určenia „bezpečných“ štátov na účely zrýchlených konaní alebo konaní s odkladným účinkom, zadržiavania, určenia postavenia, rozhodovania o návrate, pričom by o týchto predpisoch mali zaškoliť všetkých príslušných pracovníkov.

59. Žiadateľky o azyl by mali mať k dispozícii azylových úradníkov a tlmočníkov, pričom by o existencii takejto možnosti mali byť informované.

60. Na požiadanie by ženám a mužom z tej istej rodiny mali byť umožnené oddelené pohovory, a to bez prítomnosti detí. Ženy by mali byť o tejto možnosti informované, pričom dôvernosť by mala byť zaručená. Rovnaká zásada by sa mala uplatňovať aj vo vzťahu k neplnoletým vydatým dievčatám.

61. Pri spracúvaní a rozhodovaní o žiadostiach o azyl by sa malo prihliadať na:

61.1. osobnú situáciu žiadateľa/žiadateľky a na individuálne posúdenie rizika;

61.2. relevantné informácie o krajine pôvodu, a to aj v súvislosti s rovnosťou medzi ženami a mužmi a právami žien. Toto môže zahŕňať informácie o prístupe k spravodlivosti, právnej úprave a jej uplatňovaní, dostupnej sociálnej, ekonomickej a inej podpore a všetkých formách mnohostrannej a vzájomne sa prelínajúcej diskriminácie a/alebo informácie o patriarchálnych postojoch, ktorým ženy a dievčatá môžu čeliť.

62. Ak sú rozhodnutia o priznaní postavenia utečenca pre ženy alebo dievčatá negatívne, členské štáty by mali zabezpečiť, aby mali účinnú možnosť požiadať o doplnkovú alebo subsidiárnu ochranu.

Cezhraničné opatrenia

63. Členské štáty sú vyzvané, aby sa zúčastňovali na programoch presídľovania, umožnili doplnkové spôsoby prijímania a podporovali legálne spôsoby na zabezpečenie bezpečného tranzitu žien a dievčat.

64. Členské štáty sú vyzvané, aby financovali programy osobitnej pomoci a humanitárneho presídľovania určené pre ženy a dievčatá, ktoré sa stali obeťami násillia páchaného na ženách alebo obchodovania s ľuďmi vrátane sexuálneho vykorisťovania alebo hrozí, že sa takými obeťami stanú.

65. Členské štáty sú vyzvané, aby pre obeť násillia páchaného na ženách a obchodovania s ľuďmi vrátane obchodovania na účely sexuálneho vykorisťovania vytvorili a zaviedli účinné mechanizmy cezhraničnej ochrany.

V. Pobyt a integrácia

Zdravotná starostlivosť

66. Úrady by mali zabezpečiť, aby poskytovanie zdravotnej starostlivosti zohľadňovalo situáciu a osobné charakteristiky migrantiek ako aj vek a rodové hľadisko.

67. Všetkým migrantkám, utečenkyniam a žiadateľkám o azyl by sa mali poskytnúť základné služby zdravotnej starostlivosti vrátane primárnej starostlivosti, urgentnej a neodkladnej starostlivosti, paliatívnej starostlivosti a liečby, ako aj pomoci potrebnej z dôvodov verejného zdravia.

68. Členské štáty by mali migrantkám, utečenkyniam a žiadateľkám o azyl, ktoré sa legálne nachádzajú na ich území, poskytnúť účinný prístup ku kvalitným zdravotným službám zohľadňujúcim vek a rodové hľadisko. Toto by malo zahŕňať najmä práva a služby zdravotnej starostlivosti v oblasti duševného zdravia, sexuálneho a reprodukčného zdravia, služby zdravotnej starostlivosti počas tehotenstva a po ňom ako aj služby týkajúce sa obeť násillia páchaných na ženách. Členské štáty by sa mali usilovať poskytovať takéto služby aj migrantkám a dievčatám v neregulárnej situácii.

69. Prístup k základnej zdravotnej starostlivosti by v zásade nemal závisieť od získania povolenia imigračného úradu alebo povolenia inej osoby ako dotknutej ženy. Ošetrovanie maloletých dievčat môže podliehať súhlasu rodiča alebo nezávislého opatrovníka, pričom sa vždy musí zohľadniť najlepší záujem dieťaťa.

70. S prihliadnutím na jazykové, ekonomické a kultúrne bariéry alebo zdravotné postihnutie by členské štáty mali zabezpečiť, aby ženy v súvislosti s každým lekársnym zákrokom poskytli svoj predchádzajúci, slobodný a informovaný súhlas, s výnimkou prípadov, ak právny predpis ustanovuje inak.

Sociálne služby, sociálne zabezpečenie a bývanie

71. Pri všetkých rozhodnutiach týkajúcich sa bezpečnosti a sociálnej starostlivosti o ženy a dievčatá by sa v prvom rade mali zohľadňovať ich potreby, a to vrátane rozhodnutí prijímaných sociálnymi službami a v súvislosti so sociálnym zabezpečením.

72. Členské štáty sa vyzývajú, aby zabezpečili, že pokiaľ ide o prístup k programom bývania a sociálnej pomoci pre migrantky, utečenkyné a žiadateľky o azyl, ktoré sa v krajine zdržiavajú legálne, nebude postavenie migranta/migrantky zneužívané na diskrimináciu.

Integrácia a účasť

73. Členské štáty by mali zabezpečiť, aby každé dieťa narodené na ich území malo nárok na zápis do matriky ihneď po narodení a aby mu bola poskytnutá možnosť získať štátnu príslušnosť.

74. Vzhľadom na pretrvávajúce stereotypy a existujúce nerovnosti v prístupe k občianskym právam a účasti na politickom rozhodovaní, ktoré sú v prípade migrantiek a utečenkýň ešte zreteľnejšie, by členské štáty mali prijať opatrenia na zabezpečenie toho, aby tie migrantky a utečenkyné, ktoré majú právo voliť a byť volené v miestnych, regionálnych, celoštátnych alebo európskych voľbách, poznali svoje práva a mohli sa ich bez akejkoľvek formy diskriminácie zúčastniť.

75. Úrady by mali stimulovať a podporovať iniciatívy zamerané na posilnenie postavenia migrantiek, utečenkýň a žiadateľiek o azyl v ich rodinách, komunitách a v spoločnosti ako celku, a to rozvíjaním ich sebadôvery a sebaurčenia a ochranou žien a dievčat pred negatívnou sociálnou kontrolou. Toto by mohlo zahŕňať účasť v miestnych alebo kultúrnych organizáciách, združeníach žien, športových kluboch, mládežníckych kluboch a iných organizáciách.

76. Mali by sa vytvoriť a podporovať verejné a súkromné programy koučovania, mentoringu a iných podporných programov zameraných na migrantky a utečenkyné, najmä s cieľom propagácie pozitívnych vzorov a sľubných integračných postupov.

77. Ako spôsob uľahčenia integrácie a posilnenia postavenia migrantiek a utečenkýň by sa v hostiteľských komunitách mal zdôrazňovať ich prínos pre spoločnosť, hospodárstvo a kultúru.

Vzdelávanie

78. Úrady by mali zabezpečiť, aby dievčatá, ktoré sú migrantky, utečenkyné a žiadateľky o azyl, mali rovnaký prístup k povinnému vzdelávaniu ako štátni príslušníci, a mali by prijať opatrenia na oslovenie tých, ktorým mohol byť prístup k vzdelávaniu v ich krajine pôvodu znemožnený, a zabezpečiť im vzdelávanie alebo dennú starostlivosť, a to pokiaľ možno v rámci bežných vzdelávacích štruktúr.

79. V prípade potreby by migrantky, utečenkyné a žiadateľky o azyl mali mať prístup k akémukoľvek dostupnému ďalšiemu alebo vyššiemu vzdelávaniu, odbornej príprave, celoživotnému vzdelávaniu, rekvifikácii a rehabilitačným zariadeniam poskytovaným príslušnými službami.

80. Členské štáty sú vyzvané, aby v praxi prijali opatrenia na uľahčenie uznávania a overovania existujúcich odborných a akademických kvalifikácií a pracovných skúseností migrantiek a utečenkýň, a to aj prostredníctvom iniciatív ako je Európsky pas kvalifikácií Rady Európy pre utečencov.

81. Uznávajúc, že schopnosť komunikovať v jazyku hostiteľského štátu je nevyhnutnosť, členské štáty by mali pre migrantky, utečenkyné a žiadateľky o azyl zabezpečiť prístup k primeranému počtu hodín kvalitnej jazykovej výučby a k integračným programom s cieľom podpory posilnenia ich postavenia a ochrany. Čo najskôr po príchode do hostiteľského štátu by sa v súlade s ich potrebami mali poskytovať aj kurzy gramotnosti v písaní a čítaní, počítaní, a digitálnych zručností.

82. Prístup k programom a opatreniam uvedeným v bodoch 79, 80 a 81 pre migrantov v neregulárnej situácii podlieha vnútroštátnym právnym predpisom upravujúcich ich nárokovateľnosť.

Zamestnanosť a posilnenie ekonomického postavenia

83. Členské štáty by mali prijať opatrenia na predchádzanie diskriminácii a sú vyzvané, aby podporovali prístup k zamestnaniu migrantiek a utečenkýň, ktoré sa v krajine zdržiavajú legálne, a to už od počiatočnej fázy migračného procesu.

84. Členské štáty by mali dodržiavať povinnosti týkajúce sa práva utečenkýň na prácu a samostatnú zárobkovú činnosť, ktoré je stanovené v Dohovore z roku 1951, a mali by zvážiť odstránenie prekážok pre výkon zamestnania, s ktorými sa už iné migrantky po určitom čase ich prítomnosti na území stretávajú.

85. Pokiaľ ide o tie migrantky, utečenkyné a žiadateľky o azyl, ktoré podľa vnútroštátneho práva členských štátov majú pracovné povolenie, tieto štáty by mali zabezpečiť slušné a dôstojné pracovné podmienky, vrátane:

85.1. prijatia opatrení na reguláciu a zlepšenie ich pracovných podmienok a na odstránenie všetkých foriem pracovného vykorisťovania a diskriminácie, a to aj v prípade viacnásobnej a intersektorálnej formy diskriminácie;

85.2. ich podpory pri prístupe na trh práce prostredníctvom samostatnej zárobkovej činnosti a podnikania tým, že im poskytnú rovnaké možnosti odbornej prípravy, celoživotného vzdelávania, mikroúverových schém, pôžičiek na začatie podnikania a rozvoja podnikania ako domácim pracovníkom, ako aj podporovania dobrovoľníctva, stáží, učňovského vzdelávania a programov sprostredkovania zamestnania;

85.3. uľahčenia prístupu na trh práce, a to prijatím opatrení na zabezpečenie toho, aby mali prístup k opatreniam na zosúladenie pracovného a súkromného života vrátane opatrení týkajúcich sa materskej a rodičovskej dovolenky pokiaľ možno aj flexibilných pracovných podmienok, a zabezpečenia prístupu k zariadeniam starostlivosti o deti a ich využívania na rovnakom základe ako domáci pracovníci.

86. Členské štáty by mali uplatňovať ustanovenia príslušných vnútroštátnych a medzinárodných noriem zameraných na ochranu migrantiek, utečenkýň a žiadateľiek o azyl, ktoré sú pracovníčkami vykonávajúcimi prácu v domácnosti, pred diskrimináciou, vykorisťovaním a zneužívaním.

87. Členské štáty sú vyzvané, aby migrantkám, utečenkyniam a žiadateľkám o azyl poskytli prístup k finančným službám a základnú odbornú prípravu v oblasti finančnej gramotnosti s cieľom umožniť im využívať možnosti sporenia a úverov a tak lepšie kontrolovať a riadiť svoje príjmy, a tým posilniť ich postavenie.

Povolenia na pobyt

88. Členské štáty by mali zabezpečiť, aby migrantky, utečenkyné a žiadateľky o azyl, ktorým bolo udelené povolenie na pobyt z dôvodu rodinnoprávneho vzťahu, boli samostatne spôsobilé mať nárok na sociálne, hospodárske a pracovné práva a výhody.

89. Členské štáty by mali prijať potrebné opatrenia na zabezpečenie toho, aby migrantkám, utečenkyniam a žiadateľkám o azyl, ktoré sú obeťami násillia a ktorých povolenie na pobyt podľa vnútroštátneho práva závisí od postavenia manžela alebo partnera, bolo v prípade rozpadu manželstva alebo vzťahu a v prípade obzvlášť ťažkých okolností udelené na základe žiadosti samostatné povolenie na pobyt, a to bez ohľadu na trvanie manželstva alebo vzťahu. Podmienky týkajúce sa udeľovania a trvania takýchto samostatných povolení na pobyt určí vnútroštátne právo. Migrantky, utečenkyné a žiadateľky o azyl by mali byť o tomto nároku poučené.

90. Členské štáty by mali zabezpečiť, aby sa migrantkám, utečenkyniam a žiadateľkám o azyl, ktoré sú obeťami násillia páchaného na ženách vrátane obchodovania s ľuďmi, udelilo obnoviteľné povolenie na pobyt, ak sa príslušný orgán domnieva, že vzhľadom na ich osobnú situáciu je ich pobyt nevyhnutný, a/alebo ak sa

príslušný orgán domnieva, že ich pobyt je nevyhnutný na účely ich spolupráce pri vyšetrowaní alebo v trestnom konaní.

91. Dôkazné kritériá a prahová hodnota pre udelenie povolenia na pobyt by mali byť realistické a citlivé voči individuálnej situácii migrantiek, utečenkýň a žiadateľiek o azyl. Zodpovedné štátne orgány by mali byť na tento účel primerane vyškolené.

92. Členské štáty by mali uľahčiť obetiam nútených manželstiev, ktoré boli do iného štátu privezené na účely manželstva a ktoré v dôsledku toho stratili povolenie na pobyt v krajine, kde sa obvykle zdržiavajú, možnosť získať toto povolenie späť. Toto by sa malo podľa potreby vzťahovať aj na osoby, ktoré mohli stratiť svoju štátnu príslušnosť .

93. Členské štáty sú vyzvané, aby migrantkám a utečenkyniam, ktoré sa dlhodobo zdržiavajú v krajine, a to vrátane žien a dievčat bez štátnej príslušnosti, na nezávislom základe zabezpečili bezpečnosť pobytu. Bezpečnosť pobytu by mala byť zabezpečená najmä pre obeť násilia páchaného na ženách, ktorých deti sú štátnymi príslušníkmi hostiteľského štátu, a to aj vtedy, keď počas odluky/ konania v rodinnoprávnych veciach stratia starostlivosť o svoje deti.

94. Členské štáty sú vyzvané, aby poskytli možnosti naturalizácie a prijali opatrenia na zabezpečenie toho, aby migrantky a utečenkyně nečelili v tejto súvislosti rodovo podmieneným prekážkam.

Zlúčenie rodiny

95. Uznávajúc, že zlúčenie rodín môže byť pre migrantky a utečenkyně istou cestou k bezpečiu a súčasne ochranným faktorom v hostiteľskej krajine, v súlade so záväzkami podľa Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a príslušných predpisov medzinárodného práva by členské štáty mali migrantkám, utečenkyniam a žiadateľkám o azyl zabezpečiť právo na zlúčenie rodiny. V tejto súvislosti by členské štáty mali:

95.1. zabezpečiť, aby, pokiaľ ide o zlúčenie rodiny, ženy a dievčatá poznali svoje práva a mali prístup k právnomu poradenstvu a pomoci pri uplatňovaní týchto práv;

95.2. zvážiť prijímanie alebo požadovanie postúpenia žiadostí o azyl na účely umožnenia zlúčenia rodín migrantiek, utečenkýň a žiadateľiek o azyl, ktoré sa rozdelili počas ich ciest;

95.3. usilovať sa v rámci svojich vnútroštátnych právnych predpisov zabezpečiť legálne spôsoby na rešpektovanie rodinného života migrantiek, ktoré sa legálne zdržiavajú na ich území, najmä tým, že najbližším a závislým rodinným príslušníkom poskytnú možnosť migrovať s nimi alebo sa k nim pripojiť v hostiteľskej krajine.

Zaistenie

96. V súvislosti so všetkými formami pozbavenia osobnej slobody by členské štáty mali prijať taký prístup, ktorý by zohľadňoval vek, rodové hľadisko, individuálnu situáciu a osobné charakteristiky migrantiek, utečenkýň a žiadateľiek o azyl. Členské štáty by mali migrantkám, utečenkyniam a žiadateľkám o azyl, ktoré sú pozbavené osobnej slobody, poskytovať aj nasledovné služby:

96.1. prístup k informáciám o ich právach a prípadne o právnej pomoci a právnom poradenstve tak ako je to uvedené v bode 14 tejto prílohy;

96.2. prístup k opatreniam na presadzovanie práva a k účinným mechanizmom podávania oznámení a sťažností vrátane postúpenia a vyšetrowania týchto oznámení prostredníctvom polície a v prípade potreby prístup k právnej pomoci;

96.3. prístup k službám zdravotnej starostlivosti, telefónnym linkám pomoci a vhodným podporným a poradenským zariadeniam pre liečbu traumy;

96.4. prítomnosť ženského personálu medzi príslušníkmi pohraničnej, migračnej a inej polície alebo väzenskej stráže, ako aj medzi sociálnymi pracovníkmi a podľa možnosti aj tlmočníkmi;

- 96.5. prístup k telefónu a/alebo internetovým zariadeniam na informovanie príbuzného alebo inej strany o tom, že boli pozbavení osobnej slobody, ako aj prístup ku konzulárnej pomoci;
- 96.6. možnosť zostať v zmysluplnom kontakte s vonkajším svetom vrátane návštev, pravidelného prístupu k telefónu alebo mobilnému telefónu alebo k internetovým zariadeniam.
97. Členské štáty by mali zabezpečiť, aby miesta pre výkon pozbavenia osobnej slobody vrátane zariadení administratívneho zaistenia podliehali pravidelnému nezávislému monitorovaniu.
98. V prípade použitia administratívneho zaistenia podľa právnych predpisov o prisťahovalectve, ktoré by malo byť len opatrením poslednej inštancie, by sa rodiny nemali rozdeľovať a v rámci záchytných zariadení by mali byť vytvorené oddelené bezpečné zóny pre ženy a dievčatá, v ktorých sa zaručí ich súkromie a ktoré primerane zohľadní ich osobitné potreby. Dievčatá bez sprievodu alebo odlúčené dievčatá by spravidla nemali byť zadržované.
99. Migrantkám, utečenkyniam a žiadateľkám o azyl, ktoré sa stali obeťami mučenia alebo násilia páchaného na ženách vrátane obchodovania s ľuďmi, tehotným a dojčiacim ženám, starším ženám a ženám so zdravotným postihnutím by sa v každom prípade mali poskytnúť účinné alternatívy administratívneho zaistenia.
100. Členské štáty by mali zabezpečiť, aby životné podmienky v imigračných záchytných strediskách odrážali aspoň podmienky uvedené v bodoch 46 až 52 tejto prílohy (tranzitné a prijímacie zariadenia).
101. Migrantky, utečenkyně a žiadateľky o azyl v administratívnom zaistení by mali byť prednostne umiestnené v centrách určených špeciálne na tento účel. Pri návrhu a usporiadaní priestorov by sa malo dbať o to, aby sa pokiaľ možno zabránilo vzniku akéhokoľvek dojmu väzenského prostredia. Sloboda pohybu migrantiek, utečenkýň a žiadateľiek o azyl by v rámci záchytného zariadenia mala byť čo najmenej obmedzená.
102. Migrantkám, utečenkyniam a žiadateľkám o azyl v administratívnom zaistení by sa mali ponúknuť vhodné aktivity a v zásade by mali mať počas dňa voľný prístup k pohybu na čerstvom vzduchu.

VI. Návrat

103. Uprednostňovanou možnosťou by mali byť dobrovoľné návraty. Návraty by sa mali vždy uskutočňovať bezpečne a dôstojne v súlade so zásadou zákazu vyhostenia a vrátenia. Členské štáty by preto mali zabezpečiť, aby migrantky a žiadateľky o azyl neboli vrátené alebo premiestnené do krajiny, kde by bol ohrozený ich život alebo kde by mohli byť vystavené mučeniu alebo neľudskému, či ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestu, vrátane takých činov, ktoré neprimerane postihujú ženy a dievčatá alebo sú namierené voči nim z dôvodu, že sú ženy alebo dievčatá.
104. V súvislosti s návratmi by sa mali náležite zohľadniť príslušné záväzky v oblasti ľudských práv, najmä právo na rodinný život, a to v súlade s medzinárodným právom a judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva, a zraniteľná situácia osoby, najmä pokiaľ ide o jej zdravotný stav vrátane napríklad tehotenstva. V súvislosti s návratmi dievčat by mal sa v prvom rade zohľadniť najlepší záujem dieťaťa.
105. Uznávajúc osobitné ťažkosti, ktorým pri úplnom uvádzaní dôvodov ich žiadostí o medzinárodnú ochranu obeť násilia páchaného na ženách vrátane obchodovania s ľuďmi čelia, by členské štáty mali zaviesť bezpečné, dôverné a na ochranu obeť zamerané postupy tak, aby riziko vrátenia bolo minimalizované.
106. Členské štáty by mali zabezpečiť, aby sa ešte pred ukončením individuálneho posúdenia potreby medzinárodnej ochrany neuplatňovali zrýchlené konania a konania bez odkladného účinku, najmä ak existujú akékoľvek znaky násilia páchaného na ženách vrátane obchodovania s ľuďmi.
107. Členské štáty by mali predpokladať existenciu možnosti pozastaviť opatrenia na vyhostenie migrantiek z titulu ich postavenia, ak je v zmysle vnútroštátneho práva závislé od manžela, partnera, rodiča alebo iného rodinného príslušníka, a to tak, aby im bolo umožnené požiadať o samostatné povolenie na pobyt.
108. Ak to príslušné orgány považujú za potrebné, návraty by v členských štátoch návratu mali byť sprevádzané udržateľnými reintegračnými a asistenčnými opatreniami. Členské štáty návratu by mali najmä prijať potrebné opatrenia na umožnenie uznania všetkých získaných diplomov alebo kvalifikácií.